

2011-11-07

Dnr 43-2011:-2171

Ockelbo kommun

kommun@ockelbo.se

Rektorn vid Perslundaskolan

signhild.olsson@ockelbo.se

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Perslundaskolan
i Ockelbo kommun

Tillsyn av Perslundaskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ockelbo kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Perslundaskolan den 14–16 september 2011. En kompletterande telefonintervju genomfördes med rektorn för skolan den 21 september 2011.

Alla elever i Perslundaskolan ges inte möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. En stor andel av eleverna når inte högre betyg än godkänt (G). Det är vidare stor skillnad på flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärde. Statistik över andel elever som får betyget mycket väl godkänt (MVG) visar också på skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. Även i skolans egen enkätundersökning framkommer att flickor och pojkar upplever att de behandlas olika av de vuxna. Skolan saknar idag helt ett genusarbete och det finns en omedvetenhet bland rektor och lärare kring dessa frågor.

Tillsynen visar att den undervisning som ges i Perslundaskolan på många sätt saknar en koppling till läroplanens krav. Undervisningen anpassas endast i liten omfattning efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare är förväntningarna på eleverna och lärarnas tillit till elevernas egen förmåga för låg. I flera fall ses den bristande motivationen mer som en egenskap hos eleven än som något skolan har skyldighet och möjlighet att påverka och förändra. Intervjuer med lärare och elever och de lektionsbesök som Skolinspektionen genomfört visar på att många av eleverna är omotiverade. Under en del lektioner finns det stora problem med bristande arbetsro, men också med att elever tillåts vara passiva och att lärare accepterar att elever väljer att göra andra saker än delta i undervisningen. Det förs få diskussioner mellan lärare och rektor hur skolan ska arbeta för att få eleverna mer motiverade och göra dem mer delaktiga i undervisningen. Eleverna på Perslundaskolan ges få möjligheter att vara med och påverka undervisningen och de får inte det stöd och den kunskap de behöver för att kunna uttrycka egna ställningstaganden och åsikter.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Perslundaskolan i Ockelbo kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ockelbo kommun att senast den **10 februari 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande. I detta ingår att:

- Säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar kursplanernas krav (1 kap. 11§ skollagen, Lgr 11 / Lpo 94 och förordning om kursplaner)
- Se till att undervisningen är saklig och allsidig och skolan är öppen för skilda uppfattningar och uppmuntrar att de förs fram (Lgr 11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet)
- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att lärarna svarar för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer (Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 2.2 Kunskaper, riktlinjer)
- Se till att undervisningen är strukturerad och innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna såväl i helklass som enskilt (5 kap. 2 § skolförordningen Lgr 11 2.2 Kunskaper, riktlinjer)
- Se till att lärarna ger uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan (Lgr 11 2.2 Kunskaper, riktlinjer)

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig bedömning, 2.2 Kunskaper, riktlinjer)
- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnå ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen)

Bedömningsområde Grundläggande värden och inflytande

Skolan visar inte att den arbetar systematiskt med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet.

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att lärarnas undervisning ger eleverna möjlighet att utveckla förmågan att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter (Lgr 11 2.1 Normer och värden)
- Se till att elevernas inställning klarläggs så långt som möjligt och att se till att eleverna har möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter, som tillmäts betydelse i förhållande till deras ålder och mognad (1 kap 10 § andra stycket skollagen)
- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 § och 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)

Bedömningsområde Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolenheten bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att ordningsregler finns och har utarbetats under medverkan av eleverna och att de följs upp vid skolan. (5 kap. 5 § skollagen)

- Se till att finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen)

Bedömningsområde Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
- Se till att skolan ger studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen)
- Rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 12 § skollagen)
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen)
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket skollagen)

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att läraren vid bedömning och betygssättning endast utnyttjar information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven/kraven i kursplanen (Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg)
- Se till att nationella ämnesprov används som ett stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning (9 kap. 20 § skolförordningen)

- Se till att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne (10 kap. 22 § skollagen / 7 kap. 9 § grundskoleförordningen)
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen)
- Se till att de individuella utvecklingsplanerna anger vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen)

Bedömningsområde Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte heller resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls (4 kap. 5 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4-5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen)
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt se till att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet (4 kap. 4 § andra stycket skollagen)
- Rektorn ser till att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen (4 kap. 6-7 §§ skollagen)

Bedömningsområde Personalkompetens

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att för undervisningen använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva (2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen).
- Se till att endast lärare som uppfyller skollagens kriterier är anställda utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen)

Bedömningsområde Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevers närvaro.

I detta ingår att:

- Se till att skolan erbjuder eleverna modersmålsundervisning i enlighet med författningarna (10 kap. 7 § skollagen, 5 kap. 7–8 §§ skolförordningen)

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt den nationella statistiken för 2010 är skolans genomsnittliga meritpoäng 191, vilket är under rikets (209). Meritvärdet har sjunkit de senaste fem åren. År 2006 var meritvärdet 210. Enligt skolans egna uppgifter har meritvärdet sjunkit ytterligare det senaste läsåret och är lägre 2011 än det var 2010. Statistiken visar också att det är få elever som når höga betyg. Det är en stor andel av eleverna som inte når högre än till betyget godkänt (G).

Det är stor skillnad på flickornas och pojkarnas resultat. Flickornas genomsnittliga meritvärde är 217, vilket är 46 poäng högre än pojkarnas. Statistik över andel elever som får betyget Mycket väl godkänt (MVG) visar också på skillnader mellan flickor och pojkar. Av Skolverkets statistik över resultaten från de nationella proven i årskurs 9 år 2010 framgår att mer än var fjärde elev i Perslundaskolan inte nådde kravnivån i matematik. Bland pojkarna var det en tredjedel som inte nådde kravnivån. I delen läsförståelse i svenska var det omkring en tredjedel av pojkarna som inte nådde kravnivån.

Andelen elever som nådde målen i alla ämnen 2010 är 74 procent. Även här finns stora skillnader mellan flickor och pojkar. Det är 81 procent av flickorna som nått målen i alla ämnen, men bara 69 procent av pojkarna. Andelen elever som är behöriga till ett nationellt program är 86 procent, vilket är något lägre än i riket (88 procent).

Alla elever ges inte möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat värdegrundsarbetet

I intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever framkommer att det varierar vilken arbetsro det är under lektionerna. Under vissa lektioner kan det vara så stökigt att eleverna har svårt att tillgodogöra sig undervisningen. Detta bekräftas av de lektionsbesök som inspektörerna gör.

Av dokumentstudier och i intervjuer framkommer att Perslundaskolan under ett par år hade elever som arbetade som kamrattstödare. Vidare fick eleverna undervisning i livskunskap varje vecka. Till höstterminen 2011 har detta förändrats. Livskunskap har tagits bort från schemat och det finns numera bara vuxna kamrattstödare. I intervjuer och samtal uppger rektorn och lärare att värdegrundsarbetet numera istället ska präglade alla lektioner. I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att det på skolan finns elever som upplever sig utsatta för kränkande behandling, till exempel elever som är utfrysade. I intervjuerna framkommer också att när lärare får kännedom om detta vidtar de omedelbart åtgärder.

Perslundaskolan genomför varje läsår en enkätundersökning bland eleverna. För läsåret 2009/10 är värdet för påståendet "jag har arbetsro i skolan" 3,19 på en skala mellan 1 och 5 bland eleverna i årskurs 9. Bland flickorna i årskurs 7 är värdet endast 2,60.

Läsåret 2009/10 är värdet för påståendet "Jag tycker att flickor och pojkar behandlas likvärdigt av alla vuxna på skolan" endast 2,93 (på en skala mellan 1 och 5) bland eleverna i årskurs 9. I samtal och intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att det saknas ett medvetet förhållningssätt när det gäller genus och att detta inte är något som diskuteras på möten eller konferenser.

I intervjuer och samtal med rektorn och lärare framkommer att man inte pratar om genus och förhållningssätt gentemot flickor och pojkar skolan. Det görs inte heller någon analys av resultaten utifrån ett genusperspektiv trots att det finns så stora skillnader mellan flickornas och pojkarnas resultat. Lärarnas uppfattning är att studiemotivationen är lägre hos pojkarna och att skolan omedvetet premierar flickorna.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Av skolans resultat framgår att det finns stora behov av att höja undervisningens kvalitet. I detta ligger att säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav. Det handlar också om att undervisningen ska vara strukturerad och innebära ett aktivt lärarstöd för eleverna. Av intervjuer och samtal med lärare och av de lektionsbesök Skolinspektionen gör framkommer att undervisningen inte omfattar läroplanens och kursplanernas alla krav. Många lektioner präglas av enskilt arbete där eleverna gör samma sak vid samma tillfälle. Elever som kör fast blir sittande utan att kunna gå vidare och väntar på att få hjälp av läraren, vilket ibland kan ta lång tid. I undervisningen saknas också de reflekterande delarna i undervisningen och de delar där eleverna ska få öva sig i att formulera sig. I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2009/10 anges att eleverna saknar vana i att skriva och motivera hypoteser i de naturorienterade ämnen, vilket ledde till att det var en stor andel av eleverna som inte nådde kravnivån i detta delprov i det nationella provet i biologi 2010. När det gäller engelskan anges det i kvalitetsredovisningen att eleverna i årskurs 7 i hög utsträckning ska använda engelska som arbetspråk. Först i årskurs 9 anges att engelska helt och hållet ska vara arbetspråket, men av skolans kvalitetsredovisning framgår att detta inte har uppnåtts.

I intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever framkommer att det varierar mellan olika lärare och ämnen i vilken grad eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Vidare framkommer det att undervisningen sällan anpassas efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. De lektionsbesök Skolinspektionen gör bekräftar denna bild. Under de flesta lektioner som Skolinspektionen besöker gör

eleverna samma sak vid samma tidpunkt. Under vissa lektioner är motivationen låg hos eleverna. Det finns dessutom lärare i skolan som accepterar att en stor del av eleverna i klassen inte är aktiva och inte deltar i undervisningen.

Det framkommer i intervjuer och i samtal med rektorn, lärare och elever att eleverna sällan uppmuntras eller ges möjlighet att uttrycka sina ställningstaganden och framföra skilda uppfattningar. Eleverna i Perslundaskolan saknar erfarenhet och övning i att ta ställning i olika frågor och har inte fått kunskap i hur de bäst argumenterar för sin sak. Inte under något lektionsbesök som Skolinspektionen genomförde gavs exempel på hur eleverna fick ta ställning till någon etisk frågeställning eller fick uttrycka sina egna ställningstaganden och synpunkter.

Av intervjuer och samtal med rektorn och lärare framgår att det ibland förekommer ämnesövergripande projekt i skolan. Det har dock inte skett särskilt ofta och är inte regelbundet förekommande. Det finns inte någon uttalad tanke med att sådana projekt ska ske varje termin och hur samarbetet ska utformas. Detta leder bland annat till att det bara är i vissa fall som undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I de fall som ämnesövergripande projekt genomförs handlar det till stor del att en lärare genomför ett projekt inom något av de samhällsorienterande ämnena och i det inbegriper ett ytterligare ämne. Det är alltså inte vanligt förekommande att olika lärare med olika ämneskompetenser samarbetar.

I de dokument som Skolinspektionen tagit del av framkommer att lärarna inte har höga förväntningar på och en tillit till elevernas förmåga. Elevers bristande resultat förklaras ofta med olika tillkortakommanden hos eleverna som till exempel att det saknas en studietradition i många familjer. Istället för att fokusera på vad skolan kan göra för att öka måluppfyllelsen förklaras de bristande resultaten bland annat även med att eleverna inte är motiverade. Detta synsätt bekräftas av intervjuer och samtal med lärare och elever. Det saknas en analys och diskussion kring vad skolan kan göra och hur de har arbetat och bör arbeta för att öka elevernas motivation och vilja att lära.

När det gäller de elever som har lätt för att nå kunskapskraven som minst ska uppnås framkommer att de inte alltid får den ledning och stimulans de har rätt till för att nå ännu längre. Det förs inga diskussioner i de olika arbetslagen om hur dessa elever ska få utmaningar och ges möjlighet att nå högre betyg. Skolverkets betygsstatistik för Perslundaskolan ger också signaler om att detta är ett bristområde inom skolan eftersom det är en sådan stor andel av eleverna som endast når betyget godkänt (G).

Författning:

1 kap. 4 § skollagen, 1 kap. 11§ skollagen, 3 kap. 3 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr 11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet, Lgr 11 2.2 Kunskaper, riktlinjer, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar, Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Skolan visar inte att den arbetar systematiskt med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet.

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Av dokumentstudier, intervjuer och samtal framkommer att eleverna i Perslundaskolan endast i begränsad omfattning ges möjlighet till inflytande över sitt eget lärande och över undervisningen. I intervjuer och samtal uppger rektorn, lärare och elever att det varierar mellan olika lärare hur mycket eleverna får vara med och ha synpunkter och påverka undervisningens innehåll och upplägg. I vissa ämnen innebär inflytandet att eleverna får vara med och välja mellan olika redovisningsformer som läraren angivit. Inom andra ämnen ges inte ens denna möjlighet. Det finns inte heller någon planering för hur elevernas inflytande ska utformas för att ge dem ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Det är istället upp till varje lärare att genomföra detta under sina lektioner.

Av intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever och av verksamhetsbesök framkommer att eleverna sällan ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och göra etiska ställningstaganden. I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2009/10 lyfts demokrati och elevinflytande upp som ett viktigt utvecklingsområde. Eleverna ger i intervjuer och samtal och under lektionsbesök inte uttryck för att vara vana att formulera sig och att komma med egna synpunkter. Det saknas på skolan tankar kring och en planering för hur elevernas inställning så långt som möjligt ska klarläggas och hur utformningen av inflytandet ska ske så att det finns en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Det finns såväl klassråd som elevråd i skolan, men de frågor som diskuteras i dessa forum handlar till största delen om praktiska och fysiska frågor som till exempel basketkorgar. Sammantaget får detta bland annat till följd att eleverna på Perslundaskolan till stora delar saknar ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning:

1 kap 10 § skollagen, 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 1. Rättigheter och skyldigheter, Lgr 11 2.1 Normer och värden, Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolmiljön vid skolan präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolenheten bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

I intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever framkommer att det varierar vilken arbetsro det är under lektionerna. Eleverna uppger i intervjuer och samtal att det under vissa lektioner i en del ämnen kan vara så stökigt och så hög ljudnivå att en del elever har svårt att tillgodogöra sig undervisningen. Eleverna uppger att det ofta förekommer att lärare inte reagerar när det blir så stökigt eller att läraren skriker på eleverna. Detta bekräftas av de verksamhetsbesök som inspektörerna gör. Rektorn uppger i intervju att hon är medveten om att det finns lärare som inte klarar av att hantera klassrumssituationen och att detta får effekter på arbetsron i klassrummet.

Skolan har ordningsregler som Skolinspektionen har fått ta del av. Det framkommer i intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever att de elever som nu går i skolan inte har varit delaktiga i framtagandet av reglerna. Det varierar också i vilken grad olika lärare ser till att ordningsreglerna efterlevs. Detta bekräftas av den enkätundersökning som Skolinspektionen genomförde bland eleverna i årskurs 9 i Perslundaskolan vårterminen 2011. Det var 41,2 procent av de svarande eleverna som tyckte att påståendet "Lärarna i min skola ser till att trivsel- och ordningsreglerna på skolan följs" stämde ganska dåligt.

Skolinspektionen har tagit del av den plan som skolan uppger är deras årliga plan mot kränkande behandling. Den heter "Perslundaskolans likabehandlingsplan för 2010". Planen innehåller bland annat hänvisningar till inaktuell lagstiftning och till olika ombudsmän som sedan den 1 januari 2009 ersatts av Diskrimineringsombudsmannen (DO). Det finns även hänvisning till Skolverket när det gäller kränkande behandling trots att det är Skolinspektionen och Barn- och elevombudet som sedan den 1 oktober 2008 utreder dessa ärenden. I likabehandlingsplanen tas området diskriminering upp, men diskrimineringsgrunderna ålder och könstillhörighet saknas.

I planen finns det en rubrik angående konflikter mellan elev och personal. Det framgår dock inte tydligt vilka rutiner som finns angående att informera rektorn och inte heller vem som är ansvarig för att utredningen dokumenteras. Att en vuxen kränker en elev är en allvarlig situation och det är därför mycket viktigt att det finns tydliga och kända rutiner om en sådan händelse skulle uppstå. Även i beskrivningen av andra slags kränkningar som kan uppstå är det otydligt vem som är ansvarig för att dokumentera vidtagna åtgärder. I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att det är otydligt vem man ska vända sig till om det till exempel uppstår en situation där en vuxen kränker en elev. Detta bekräftas även av den enkätundersökning som Skolinspektionen genomförde vårterminen 2011. I den var det 17,6 procent av de svarande eleverna i årskurs 9 som tyckte att påståendet "Jag vet precis vem jag ska gå till om något hemskt händer mig på skolan." stämde ganska dåligt.

Författning:

5 kap. 5 § och 6 kap. 8 § skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av dokumentstudier och intervjuer och samtal med rektorn och lärare framkommer att särskilt stöd inte ges i alla ämnen som elever uppvisar svårigheter i. Eleverna kan till exempel inte få särskilt stöd i moderna språk eller i idrott och hälsa. Vidare ges inte studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

I de fall en elev bedöms vara i behov av särskilt stöd i ett ämne som särskilt stöd ges i upprättas ett åtgärdsprogram. Rektorn uppger i intervju att hon sedan fattar beslut om detta. Perslundaskolan har valt att ha en modell där åtgärdsprogrammet består av en del som kallas "åtgärdsprogram" och en del som kallas "handlingsplan". Rektorn uppger i intervju att det är bägge dessa dokument som utgör ett åtgärdsprogram.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har fått ta del av uppvisar brister. Några av åtgärdsprogrammen saknar delen handlingsplan, vilket gör att de insatser som ska genomföras inte tydligt framgår. Fokus i åtgärdsprogrammen ligger på brister hos eleven. Genomgående saknas uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits på klass- och skolnivå och hur dessa har fungerat. Under rubrikerna "Elevens starka sidor", "att utveckla" och "kortsiktiga mål" saknas genomgående kopplingar till kursplanernas krav. Det läggs vidare ofta ett stort ansvar på eleven och vårdnadshavarna. Såväl i de delar som kallas "åtgärdsprogram" och de delar som kallas "handlingsplan" är de åtgärder som skolan ska vidta otydliga och sällan konkreta. De saknar också en koppling till kunskapskraven. I en del av åtgärdsprogrammen som Skolinspektionen tagit del av är det otydligt när och hur insatserna ska följas upp.

Det finns även brister när det gäller uppföljningen och utvärderingen av de insatser som har vidtagits. I åtgärdsprogrammen framkommer sällan tydligt vilka åtgärder som har fungerat respektive inte fungerat. Det görs inte heller någon analys av orsakerna till detta. Med hänsyn till att lärarna upplever att eleverna har ett stort stödbehov och att skolans resultat har försämrats kraftigt de senaste åren är det av stor vikt att skolan försäkras sig om att de insatser som sätts in också har effekt.

Skolinspektionen har vidare fått ta del av beslut om anpassad studiegång som är fattat under höstterminen 2011. Det framgår inte av besluten hur studiegången anpassats, exempelvis anges det inte vilka ämnen som eleven ska få undervisning i. Beslutet saknar även överklagandehänvisning.

Författning:

3 kap. 8-9 §§, 11–12 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen,

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Dokumentstudier, intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever visar att det i skolan saknas en organiserad och systematisk samverkan kring bedömning och betygssättning. Inom vissa ämnen saknar lärarna stöd när det gäller att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Vidare visar Skolverkets statistik att det läsåret 2009/10 var 33,7 procent av eleverna som fick ett högre slutbetyg i matematik än provbetyget i de nationella ämnesproven. I skolans kvalitetsredovisning för 2009/10 finns det ingen analys av orsaken till detta. Detta är inte heller något som har diskuterats i skolan.

I intervjuer och samtal med rektorn, lärare och elever framkommer att det inom en del ämnen förekommer betygskriterier som saknar koppling till de nationella kunskapskraven. Det framkommer till exempel att närvaro ligger till grund för betyget godkänt och att det ställs krav på att eleverna ska vara ombytta i ämnet idrott och hälsa för att kunna erhålla ett betyg.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på skriftliga bedömningar. Ingen av dessa uppfyller författningarnas krav. Av bedömningarna framgår inte elevernas kunskapsutveckling på ett tydligt sätt. Istället fokuserar bedömningarna till största delen på de mål som eleverna inte har uppnått.

I Perslundaskolan håller mentorerna utvecklingssamtal en gång per termin med sina elever. Inför utvecklingssamtalen får eleverna skriftliga omdömen och under samtalen upprättas individuella utvecklingsplaner. De är dock inte utformade så att eleven och elevens vårdnadshavare får tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. De skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av saknar en tydlig koppling till de nationella målen i alla ämnen. Istället ges bedömningar angående elevernas ordning, uppförande, ansvar och ambition i olika ämnen. Detta kompletteras sedan av kommentarer från eleven och läraren. Även i kommentarerna saknas det oftast en koppling till de nationella målen. Lärarens kommentar blir i många fall istället en kommentar till det omdöme som eleven själv har angett. Dessa handlar ofta om ämnet till exempel är roligt eller inte.

När det gäller den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplanen finns det också flera brister. Av de exempel som Skolinspektionen fått ta del av framgår inte skolans insatser tydligt och en stor del av ansvaret ligger på eleven. Det saknas en koppling till kunskapskraven för respektive ämne.

Författning:

10 kap. 12-13, 22§ § skollagen, 9 kap. 20 § skolförordningen, Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte heller resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Perslundaskolans resultat har de senaste åren stadigt försämrats. Det finns brister i det kvalitetsarbete som bedrivs på skolan, bland annat när det gäller att följa upp och analysera resultaten. I intervju och samtal med lärare framkommer att de upplever att rektorn har för många arbetsuppgifter utanför skolan och att hon därför inte har möjligt att vara en tillräckligt närvarande chef och pedagogisk ledare. Rektorn uppger i intervju att hon inte har hunnit med att göra lektionsbesök i den utsträckning som hon önskar, men att hon ändå har kännedom om skolans verksamhet genom de samtal hon har med lärare, elever och vårdnadshavare.

Det har inte gjorts en analys av skolans låga och försämrade resultat och de stora skillnaderna mellan flickor och pojkar som sedan har resulterat i adekvata åtgärder. Rektorn och lärarna har inte försäkrat sig om att den utbildning som ges till eleverna är av hög kvalitet och att undervisningen är anpassad efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. I intervjuer och samtal med rektor och lärare framkommer också att det inte har gjorts någon systematisk utvärdering och tydlig genomlysning av det särskilda stöd som ges. Det är därför oklart om rätt stöd ges och se till att stöd ges i den omfattning som motsvarar elevens faktiska behov. Vidare präglas inte alla lektioner av arbetsro och en tillit till elevernas förmåga. Det finns i skolan stora skillnader i hur lärare hanterar undervisningssituationen, hur de ser till att alla elever är motiverade och aktiva i skolarbetet och med vilken respekt de behandlar eleverna.

Författning:

2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av en sammanställning av den utbildning som de undervisande lärarna i Perslundaskolan har och rektorn har fått tillfälle att kommentera denna. Lärarna är anställda före den 1 juli 2011, vilket innebär att bestämmelserna i 1985 års skollag samt i lag om införande av skollagen tillämpas.

Sammanställningen visar att en stor del av lärarna undervisar i årskurser som de saknar utbildning för. Många av lärarna i Perslundaskolan är utbildade för att undervisa elever i årskurserna 1–7. Det finns vidare vissa ämnen där elever uteslutande får undervisning av lärare som saknar utbildning för det ämne de bedriver undervisning i. Det handlar bland annat om ämnena bild och teknik. Dessa lärare är även anställda utan tidsbegränsning i skolan.

Författning:

2 kap. 20§ skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen

Bedömning:

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

I intervjuer och samtal med lärare och rektorn framkommer att Perslundaskolan inte erbjuder eleverna modersmålsundervisning. Tidigare har eleverna erbjudits modersmålsundervisning i några enstaka språk, men nu är det ingen elev som får modersmålsundervisning. I intervjuer och samtal uppger rektorn och lärare att eleverna tillhör stora språkgrupper i Ockelbo kommun och att det finns fler än fem elever med samma modersmål i kommunen.

Författning:

10 kap. 7 § skollagen, 5 kap. 7–8 §§ skolförordningen

Bakgrund

Beskrivning av Perslundaskolan

Perslundaskolan ligger centralt i Ockelbo. Skolan är den enda skola i kommunen som har årskurserna 7–9. Skolan omfattar läsåret 2011/12 årskurserna 7–9 och har omkring 179 elever, varav två är mottagna i grundsärskolan.

Skolan har två arbetslag med nio lärare i varje. Skolan har även skolsköterska, assistenter, kurator och skolvård. Skolan leds av en rektor som även ansvarar för vuxenutbildningen i kommunen.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Josefine Dahlqvist deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi

Enhetschef

Ulrika Palm

Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).